

A Fővárosi Ítéltábla felperes neve (felperes címe) felperesnek, dr. Batki Nikolett jogtanácsos (alperes címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. szeptember 12. napján hozott 66.P.20.218/2012/11. számú ítélete ellen az alperes részéről 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 40.000 (negyvenezer) forint együttes első-, és másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 16.000 (Tizenhatezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős börtönbüntetésre elítélt felperes megőrzéses fogvatartottként 2011. szeptember 19. napjától 2011. október 17. napjáig az alperesnél az I. objektumban került elhelyezésre. Bevonuláskori írásbeli nyilatkozata szerint nem dohányzik, ezért nem dohányzó zárkába került. 2011. október 1. napjától október 7. napjáig a 111. számú nem dohányzó, október 7. napjától október 9. napjáig a 315. számú dohányzó zárkába, egy napig a 324. számú nem dohányzó, majd a nem dohányzó zárkaként kialakított 315. számú zárkában volt. A felperes kifogásolta, hogy nem nyitott körletben volt elhelyezve.

A felperes keresetében 450.000 forint nem vagyoni kár megtérítésére kérte az alperes kötelezését arra hivatkozással, hogy nem dohányzóként három napot dohányzó zárkában töltött.

További 300.000 forint kártérítést arra alapítva igényelt, hogy a zárkaajtókat zárva tartották, holott börtönfokozatú elítéltként az elhelyezését nyitott körletben kellett volna biztosítani.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Hivatkozása szerint a felperes korábban hosszú időn át dohányzó volt. Az október 7-i áthelyezésekor birtokában jelentős mennyiségű dohányárut találtak, amelyről a felperes szóban úgy nyilatkozott, hogy az ő tulajdona, mert dohányzik.

Nyilatkozatát megerősítette más fogvatartott korábbi panasza, miszerint a felperes nem dohányzóként dohányzik a zárkában. Október 9-én azonban jelezte, hogy nem dohányzó, ezért az alperes intézkedett a felperes dohányzási szokásának megfelelő elhelyezése iránt. Az alperes a felperes dohányzási szokásának figyelembe vételével járt el. A felperes a rövid ideig tartó passzív dohányzás egészségkárosító hatását nem bizonyította.

Az elhelyezéssel kapcsolatos kárigény tekintetében pedig az akkor hatályos, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokának 1-1/27/2002. számú (IK.BV.Mell.3.) OP intézkedés (továbbiakban: OP intézkedés) 8. pontjának megfelelően járt el.

Ennek megfelelően biztonsági okból a zárak nyitva tartásának rendjéről a parancsnok rendelkezik.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest 200.000 forint és ennek 2012. január 13. napjától számított kamata megfizetésére. További rendelkezése szerint a 45.000 forint illeték az államot terheli, meghaladó költségeiket a felek maguk viselik.

Indokolásában kifejtette, hogy a felperes befogadásakor írásban rögzítették; hogy nem dohányzó, és e nyilatkozatát nem vonta vissza. Az alperes a felperes dohányzó zárkába áthelyezésekor nem szerezte be a felperes nyilatkozatát dohányzási szokásai megváltozásáról, így az ezzel kapcsolatos nyilvántartási adat nem módosult. A felperes a dohányzó zárkába kerülése után többször, és egyre hangosabban kérte az áthelyezését, amely 2011. szeptember 9. napján megtörtént.

A felperes az alperesi nyilvántartásban nem dohányzóként szerepel, a dohányzási szokásának megváltoztatására vonatkozó újabb írásbeli nyilatkozatának a nyilvántartáson történt átvezetéséig elhelyezése nem térhet el a korábbitól. Az a tény, hogy nála cigarettát találtak, jelezheti, hogy dohányzási szokásai megváltoztak, de bizonyosságot csak a nyilatkozata jelenthet.

A nem dohányzó felperes elhelyezésével az alperes megszegte a nem dohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény (továbbiakban: a nem dohányzók védelméről szóló törvény) alapján a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII.12.) IM rendelet (továbbiakban: IM rendelet) 19/B. § (1) bekezdését. Eszerint a dohányzó, illetve a dohányfüstmentes zárkában vagy lakóhelyiségben való elhelyezés érdekében az elítéltnak a befogadásakor, ezt követően az intézet által valamennyi elítélt számára egységesen kijelölt időpontokban rendszeresen - írásban - nyilatkoznia kell a dohányzási szokásairól. A rendszeres nyilatkozattételre kijelölt időpontok között legfeljebb három hónap telhet el. A (2) bekezdés alapján, amennyiben az elítélt dohányzási szokásainak megváltozásáról nyilatkozik, az intézet az elítélt kérelmére legkésőbb a soron következő nyilatkozattétel alkalmával intézkedik az elhelyezés megfelelő megváltoztatása iránt. Az OP intézkedés 7. pontja kimondja, hogy az elhelyezés során figyelembe kell venni a fogvatartott dohányzó, vagy nem dohányzó voltát.

A hivatkozott rendelkezésekből következően az alperes kötelezettsége a megváltozott dohányzási szokás rögzítése. A felperes három napi dohányzó zárkában történt elhelyezése okozhatott volna a felperesnél egészségkárosodást, ezt azonban a felperes nem kívánta bizonyítani, csak a későbbi években esetleg felmerülő káros hatásra utalt. Hivatkozását ugyan az elsőfokú bíróság nem értékelte, azonban álláspontja szerint a felperest sérelem érte. Az alperes jogellenesen járt el a dohányzó zárkába helyezéssel, a felperesnek, mint nyilvántartott nemdohányzónak el kellett viselnie a dohányfüstöt, ami kimutatható egészségkárosodás nélkül is hátrány.

Mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a Ptk. 349. §-ában, illetőleg a Ptk. 339. §-ában meghatározott feltételek fennállnak.

Az elsőfokú ítélet részletes indokát adta az elhelyezéssel kapcsolatos kárigény alaptalanságának.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak részbeni megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását kérte.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem tisztázta a követelés jogi alapját. A felperes keresetében nem vagyoni kártérítést igényelt az alperestől, a tárgyaláson pedig arra hivatkozott, hogy alapvető személyiségi jogai sérülése miatt kíván kárigényt érvényesíteni, amelyre a Ptk. 84. §-a irányadó. Az elsőfokú bíróság döntését a felperes nyilatkozatától eltérően, a Ptk. 339. §-ára alapította, holott a felperes nem igazolta, hogy tényleges kára keletkezett.

Amennyiben a felperes a Ptk. 84. §-a szerinti személyhez fűződő joga megsértése miatt érvényesíti a nem vagyoni kártérítést, a bíróságnak vizsgálnia kell a nem vagyoni kár bekövetkezését, azt, hogy a felrótt magatartás eredményeként a külvilágban is észlelhető módon csökkent-e a személy testi vagy lelki életminősége. Az ítélkezési gyakorlat szerint a nem vagyoni kártérítés az elszenvedett sérelemért adandó kárpótlás, amelynek mértéke igazodik a jogsértés súlyához.

A felperes bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, az alperes csatolta a felperes nyilatkozataival ellentétes bizonyítékokat. A felperes nem bizonyította, hogy dohányzó zárkában nemdohányzóként volt elhelyezve. Az írásbeli felügyelői jelentés szerint a felperes szóban elismerte a nála lévő dohányárú tulajdonjogát, és kijelentette, hogy dohányzó. Az elsőfokú bíróság a jelentést figyelmen kívül hagyta, azt viszont elfogadta, hogy a felperes szenvedett a dohányzó zárkában és hangosan kérte az áthelyezését. Az IM rendelet szerint nem tiltott a fogvatartott másik zárkába helyezése szóbeli nyilatkozata alapján, a büntetés-végrehajtási intézetet nem terheli azonnali intézkedési kötelezettség. A felperes 2011. október 7. napján, pénteken dohányzónak, október 9-én, vasárnap pedig ismételten nemdohányzónak vallotta magát. Az alperes ezért jogszerűen döntött a felperes elhelyezésének megváltoztatásáról.

Az elsőfokú bíróság nem értékelte, hogy az áthelyezés hétvégén volt, a dohányzási szokásokkal kapcsolatos nyilatkozatokat a nevelő intézi, a felügyelőt viszont intézkedési kötelezettség terheli. Utalt arra is, hogy a fogvatartottak rendszeresen változtatnak dohányzási szokásaikon. A felperes korábban dohányzó volt, így a felügyelet alappal feltételezte, hogy visszaszokott a dohányzásra. A felperes módosított nyilatkozata szerint 2012. szeptember 4. napja óta dohányzó, az ezt követően tartott bírósági tárgyaláson a dohányfüst okozta egészségkárosodására hivatkozott.

A felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

Az elsőfokú bíróság ítélete érdemben és részben indokaiban is megalapozatlan.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése és 349. § (1) bekezdése alapján a perben a felperesre hárult annak bizonyítása, hogy az alperes a fogva tartásnak a dohányzási szokásával kapcsolatos, és a keresetben kifogásolt szabályait felróhatóan megszegte, és azzal okozati összefüggésben nem vagyoni kára keletkezett.

A nem dohányzók védelméről szóló törvény preambulumban megfogalmazottak szerint a törvény célja a nem dohányzók védelme a dohányzás egészségkárosító hatásaival szemben, egyidejűleg figyelemmel az egészségre, az egészséges környezethez fűződő alkotmányos jogok érvényesülésének elősegítésére, illetőleg a dohányzáshoz, a társadalmi együttélés magatartás-normáinak megfelelő dohányzási szokások megtartásához fűződő jogosultságok, valamint a magánszféra tiszteletben tartására. Az e törvénnyel összhangban álló IM rendelet alapján a büntetés-végrehajtási intézmény a nem dohányzó fogva tartottat füstmentes zárkában köteles elhelyezni. Az ettől eltérő elhelyezéssel a Ptk. 75. § (1) és (3) bekezdésére is figyelemmel megsérti az elítélt személyhez fűződő jogát. A Ptk. hivatkozott rendelkezései szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak. A személyhez fűződő jogokat nem sérti az a magatartás, amelyhez a jogosult hozzájárult, feltéve, hogy a hozzájárulás megadása társadalmi érdeket nem sért vagy veszélyeztet.

Nem vitás tény, hogy a felperes megőrzéses fogvatartottként 2011. szeptember 19. napjától 2011. október 17. napjáig az alperesi intézményben tartózkodott, és az alperes a nem dohányzóként nyilvántartásba vett felperest október 7. napjától október 9. napjáig a 315. számú dohányzó zárkában helyezte el. A hivatkozott jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel az alperes magatartásának jogellenessége csak annak bizonyításával menthető ki, hogy a felperest nem akarata ellenére, hanem egyetértésével helyezte el a dohányzó zárkában. A Ptk. 75. § (3) bekezdése alapján az alperest terhelte a felperes hozzájárulásának bizonyítása.

Az alperes bizonyítási kötelezettségének sikerrel eleget tett. A felperes nem cáfolta az alperes ellenkérelméhez mellékelte, a 2011. november 22-én kelt jelentést és a 2011. december 12. napján készült feljegyzést. A két okirat egyező tartalma igazolja, hogy a felperesnél a 2011. október 7-i áthelyezése előtt jelentős mennyiségű, a tulajdonában álló dohányárút találtak, és ekkor a felperes akként nyilatkozott, hogy dohányzik. A fenti okiratok tartalmának megdöntésére nem alkalmas a felperes perbeli előadása, miszerint a dohányárút egyéb szükségleteinek kielégítése érdekében fizetési eszközként tartotta magánál. A felperes perbeli nyilatkozatát nyomatékosan gyengíti az általa kétségbe nem vont 2011. november 23-i jelentés. Ebből kitűnően a 111. számú nem dohányzó zárkában elhelyezett felperessel szemben zárvatársa **R. Zs.** panaszt tett amiatt, hogy a felperes a zárkában dohányzott. A fentieket együttesen értékelve megalapozottan következtethető, hogy a felperes dohányzó zárkába való 2011. október 7-i áthelyezése beleegyezése alapján történt, amely az alperes magatartásának jogellenességét kizárja. E megállapítást önmagában nem dönti meg, hogy a felperes a dohányzó zárkába történt áthelyezést követően többször kérte elhelyezésének megváltoztatását nem dohányzó voltára hivatkozással.

Az alperes jogellenes magatartásának hiányában tehát nem állapítható meg, hogy sérült a felperes személyiségi joga, ami pedig kizárja az alperes kártérítési felelősségének megállapítását. Emellett az ítélet tábla az elsőfokú ítélet okfejtésével szemben utal arra, hogy önmagában még a bizonyított jogsértés megállapítása sem alapozza meg a kártérítési kötelezettséget. A jogellenesség mellett a kártérítés további feltétele olyan nem vagyoni hátrány keletkezése, amelynek reparálása más módon, például pénzbeli előny nyújtásával biztosítható. A felperes a perben ilyen nem vagyoni hátrányt nem nevezett meg. A dohányzás átmeneti eltérése pedig nyilvánvalóan nem lehetett számára annyira megterhelő, hiszen a dohányzó zárkában való elhelyezése legfeljebb három napig tartott és a felperes a nem dohányzó zárkában való elhelyezése alatt is dohányzott.

A Fővárosi Ítélet tábla a kifejtettekre tekintettel az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A pernyertes alperest megillető együttes első-, és másodfokú perköltség - a kifejtett képviseleti tevékenységhez igazodó, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján meghatározott jogtanácsosi munkadíj - és az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdésén, a 84. § (1) bekezdés a) pontján, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1)-(2) bekezdésén, 14. §-án, és a 15. § (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2013. október 15.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. . Hegedűs Mária s.k.
előadó bírő bírő

A kiadmány hitelélül:
Háló Sándorné
tisztviselő